

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درسی: تاریخ اسلام (۲)		رشته: علوم و معارف اسلامی
سال سوم نظام جدید آموزش متوسطه شیوه ی سالی واحدی (۲۰ نمره ای)		تاریخ امتحان: ۱۳۸۸/۳/۲
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت خرداد ماه ۱۳۸۸		اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی
ردیف	راهنمای تصحیح در یک صفحه	
۱	الف - غلط ب - غلط ج - صحیح د - غلط	هر مورد (۲۵) جمعا (۱) نمره
۲	الف: فرمانده خانن سپاه امام حسن (ع) ← عبدالله بن عباس(۲۵) ب: نخستین کسی که احادیث رسول خدا(ص) را جمع آوری کرد ← حضرت علی (ع) (۲۵) ج: پایه گذار نهضت بزرگ علمی ← امام محمد باقر (ع) (۲۵) د: من دانشمند تر از جعفر بن محمد ندیده ام ← ابوحنیفه (۲۵) ه: گسترش نهضت های علوی ← امام هادی (ع) (۲۵) جمعا (۱/۲۵) نمره	
۳	مدعیان نبوت مانند مسیلمه (۲۵) طلحه (۲۵) و سجاح (۲۵) بودند و قصد آنها حمله به مدینه بود (۲۵) جمعا (۱) نمره	
۴	۱- تفسیر قرآن و حل مشکلات بسیاری از آیات و تربیت شاگردانی مانند عبدالله بن عباس ۲- پاسخ به پرسش های دانشمندان ملل جهان بالاخص یهود و مسیحیان که پس از درگذشت پیامبر (ص) برای تحقیق و پژوهش درباره آیین وی رهسپار مدینه می شدند. ۳- بیان حکم شرعی رویدادهای نو ظهور که در اسلام سابقه نداشت و یا قضیه چنان پیچیده بود که قضاوت از داوری درباره آن ناتوان بودند. ۴- تربیت و پرورش گروهی که ضمیر پاک و روح آماده ای برای سیر و سلوک داشتند. ۵- کار و کوشش برای تأمین زندگی بسیاری از بینوایان و درماندگان از طریق احداث باغ و حفر قنات ۶- هنگامی که دستگاه خلافت در مسایل سیاسی و پاره ای از مشکلات با بن بست روبرو می شد امام یگانه مشاور مورد اعتماد بود که مشکلات را حل می کرد. دو مورد کافی است هر مورد (۵) جمعا (۱) نمره	
۵	از گروههای مختلفی تشکیل می شد که عبارت بودند از: ۱- شیعیان و طرفداران امیر مومنان (ع) (۲۵) ۲- خوارج از هر وسیله ای برای جنگ با معاویه استفاده می کردند (۲۵) ۳- افراد سود جو و دنیا پرست که به طمع منافع مادی در سپاه امام (ع) داخل شده بودند (۲۵) ۴- افراد ذول و لشکاک که شخصیت بزرگی مانند امام حسن (ع) در نظر آنان چندان بر معاویه ترجیح نداشت (۲۵) ۵- گروهی که نه به خاطر دین بلکه از روی تعصب عشیرگی و صرفا به پیروی از رئیس قبیله خود برای جنگ حاضر شده بودند. (۲۵) جمعا (۱/۲۵) نمره	
۶	۱- مخالفت با ولیعهدی یزید (۲۵) ۲- سخنرانی کوبنده و افشاگرانه در کنگره عظیم حج (۲۵) ۳- ضبط اموال دولتی (۲۵) جمعا (۲/۲۵) نمره	
۷	حکومت یزید نه تنها از این نظر که آغازگر بدعت رزم سلطنتی موروثی در اسلام بود (۲۵) بلکه از نظر بی لیاقتی شخص وی نیز از نظر امام حسین (ع) نامشروع بود (۲۵) و اگر امام حسین (ع) با یزید بیعت می کرد، این بیعت بزرگترین حجت بر مشروعیت حکومت یزید به شمار می آمد. (۲۵) جمعا (۱/۲۵)	
۸	۱- با ارزیابی اوضاع و ملاحظه اختناق شدیدی که پس از شهادت امام حسین (ع) به وجود آمده بود، امام شکست نهضت مدینه را پیش بینی می کرد و می دید اگر در آن شرکت جوید نه تنها پیروز نمی شود بلکه خود و پیروانش نیز کشته می شوند (۵) ۲- عبدالله بن زبیر فردی ظاهر الصلاح ولی جاه طلب بود. او در آن زمان با یزید اعلام مخالفت کرده خود را خلیفه می خواند و مکه را مرکز حکمرانی خویش قرار داده بود. او در میان شورشیان مدینه نفوذ یافته بود و اخراج حاکم مدینه و بنی امیه از این شهر با موافقت او صورت گرفته بود بنابراین آن نهضت نمی توانست یک نهضت اصیل شیعی باشد و امام نمی خواست امثال عبدالله بن زبیر قدرت طلب او را بل پیروزی قراردهند(۳) ۳- شورشیان عبدالله بن حنظله را به رهبری خود برگزیده بودند و هیچ گونه نظر خواهی از امام نگردیده بودند گرچه رهبران شورش افرادی صالح و پاک بودند و انتقادهای و اعتراض های آنان نسبت به حکومت یزید کاملا بجا و درست بود اما پیدا بود که این حرکت یک حرکت خالص شیعی نیست و در صورت پیروزی معلوم نیست به نفع شیعیان تمام شود. (۵) جمعا (۱/۵) نمره	
۹	این محدودیت ها باعث شد که احادیث نبوی در سینه حافظان حدیث بماند و مسلمانان از این منبع بزرگ فرهنگ اسلامی مدت ها محروم گردند (۵) از طرف دیگر عده ای مزدور و دروغ پرداز از این فرصت استفاده نموده مطالب دروغ و بی اساس را به نفع حکومت ها و زمامداران وقت به صورت حدیث جعل کردند. (۵) جمعا (۱) نمره	
۱۰	آزادی و حریت فکر و عقیده در اسلام، البته عباسیان نیز در این آزادی فکری بی تاثیر نبودند اما ریشه این آزادی در تعلیمات اسلام بود ۲- محیط آن روز اسلامی یک محیط کاملا مذهبی بود و تشویق های پیامبر اسلام به کسب علم و تشویق های قرآن عامل اساسی این نهضت بود. ۳- اقوام و ملل مسلمان دارای سابقه فکری و علمی بودند مانند مصری ها و ایرانی ها ۴- تسامح دینی یا همزیستی مسالمت آمیز با غیر مسلمانان مخصوصا اهل کتاب، مسلمانان اهل کتاب را تحمل می کردند. سه مورد کافی است هر مورد (۵) جمعا (۱/۵) نمره	
۱۱	این حجر هبنمی می نوسد: امام هفتم (ع) در پرتو غفو و گذشت (۵) و بردباری فوق العاده ای که از خود نشان داد (۵) کاظم لقب یافت. جمعا (۱) نمره	
۱۲	امام جواد(ع) می فرمود: پس از فاجعه کربلا هیچ فاجعه ای برای ما بزرگتر از فاجعه ی فسخ نبوده است. (۵)	
۱۳	۱- چرا همان طور که امام(ع) در مدینه بود این کار را نکرد و آن حضرت را با اکراه تحت نظر مأمورین به مرو آورد. درحالی که می توانست در مرو به نام امام خطبه بخواند و امام هم در مدینه خلافت پیامبر را به عهده گیرد. ۲- چرا دستور داد امام (ع) را از طریق بصره و اهواز و فارس که اتفاقا راهی سخت و گرم و ناراحت کننده عبور دهند و از کوفه و قم عبور نکنند؟ در حالی که در کوفه و قم از امام استقبال بیشتری می شد. ۳- چرا در نخستین دو مذاکرات که به امام پیشنهاد خلافت کرد خود را ولیعهد قرار داد در صورتی که می بایست ولایتعهد بعد از حضرت رضاع(ع) را به امام جواد(ع) واگذار و یا لاقبل به اختیار امام بگذارد ۴- ولیعهد بودن امام (ع) چه مقدار امت اسلامی را به واقع و حقیقت نزدیک می کرد؟ با توجه به اینکه عمر امام در حدود ۲۰سال بیشتر از مامون بود و طبعاً روی حسابهای عادی پیش بینی می شد امام زودتر از دنیا رحلت کند و در نتیجه هرگز خلافت به آل علی نرسد. ۵- چرا مامون وقتی مواجه با امتناع امام شد دست به تهدید زد و حضرت را با جبر به قبول ولایتعهدی وادار کرد؟ ۶- چرا وقتی حضرت رضاع(ع) به شهادت رسید مامون مقام ولایتعهدی را به حضرت جواد(ع) تفویض نکرد؟ ۷- چرا مامون در جریان نماز عید فطر حضرت را از راه بازگردانید و نخواست توجه مردم به آن حضرت جلب شود؟ ۸- چرا مامون که پس از قتل امین به طرف بغداد حرکت کرد نگذاشت حضرت در مرو بماند؟ اگر حقیقتا حضرت ولایتعهد بود چه مانعی داشت در مرو بماند و این قسمت از کشور را تحت نظر داشته باشد؟ چهار مورد کافی است هر مورد (۵) جمعا (۲) نمره	
۱۴	زیرا از یک سو آن حضرت شدیداً تحت مراقبت و کنترل سیاسی بود (۵) و از طرف دیگر زود به شهادت رسید و به اتفاق دانشمندان بیش از بیست و پنج سال عمر نکرد. (۵) جمعا (۱) نمره	
۱۵	و کلا شیعیان را به چهار گروه تقسیم کرده بودند: نخستین ناحیه بغداد، مدائن و عراق (کوفه) بود (۲۵) ناحیه دوم شامل بصره و اهواز بود (۲۵) ناحیه سوم قم و همدان (۲۵) و ناحیه چهارم حجاز و یمن و مصر بود (۲۵) اشاره به یک ناحیه برای هر مورد کافی است جمعا (۱) نمره	
۱۶	علاوه بر شبکه ارتباطی وکالت، امام از طریق اعزام پیکها (۲۵) و مکاتبه (۲۵) با شیعیان ارتباط برقرار می ساخت. جمعا (۱/۵) نمره	
۱۷	امام از یک طرف با وجود تاکید بر تولد حضرت مهدی (عج) او را تنها به شیعیان خاص و بسیار نزدیک نشان می داد (۵) و از طرف دیگر تماس مستقیم با خود آن حضرت روز بروز محدودتر و کمتر می شد. (۵) جمعا (۱) نمره	
۱۸	گروهی که ایمان استواری نداشتند باطنشان ظاهر می شود و دستخوش شک و تردید می گردند (۵) و کسانی که ایمان در اعماق قلبشان ریشه دوانده است به سبب انتظار ظهور آن حضرت و ایستادگی در برابر شادان دخته تر و شایسته تر می گردند. (۵) جمعا (۱) نمره	
۱۹	۱- خورشید پنهان (۲۵) ۲- جان جهان (۲۵) ۳- پاسداری از آیین خدا (۲۵) ۴- امید بخشی (۲۵) جمعا (۱) نمره	